

Politechnika Wrocławska

Wydział Informatyki i Zarządzania

Raport

System ewidencji czasu pracy wykorzystujący technologie Internetu Rzeczy

Przedmiot: Podstawy Internetu Rzeczy

Laboratorium

Imię i nazwisko autora: Łukasz Gajerski

Nr indeksu: xxxxxx

Semestr studiów: 4

Data ukończenia pracy: 08.05.2020 r.

Prowadzący laboratorium: dr inż. Kamil Nowak

Politechnika Wrocławska Wybrzeże Wyspiańskiego 27 50-370 Wrocław wiz.pwr.edu.pl

2. Spis treści

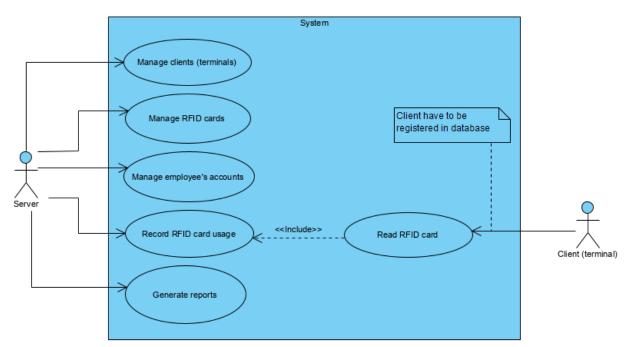
Raport	1
3. Wymagania projektowe	
Wymagania funkcjonalne:	3
Wymagania niefunkcjonalne:	4
4. Opis architektury systemu	4
Opis architektury systemu:	4
5. Opis implementacji i zastosowanych rozwiązań	6
Dokumentacja wszystkich funkcji systemu:	6
Implementacja protokołu MQTT:	7
Uwierzytelnienie i autoryzacja:	9
6. Opis działania i prezentacja interfejsu	10
Instrukcja użycia:	10
Prezentacja działania oraz interfejsu aplikacji	11
7. Podsumowanie	18
Wymagania, trudności	18
Możliwości i predyspozycje do rozbudowy projektu:	18

3. Wymagania projektowe

Wymagania funkcjonalne:

- Dodawanie klientów (terminali RFID, którymi są laboratoryjne zestawy RaspberryPi).
- Usuwanie klientów.
- Przypisywanie kart RFID do pracownika.
- Usuwanie karty RFIDI przypisanej pracownikowi.
- Dodawanie pracowników
- Usuwanie pracowników
- Rejestrowanie terminu przybycia oraz opuszczenia przez pracownika miejsca pracy, wraz z terminalem RFID, którego użył pracownik.
- Zapisywanie konfiguracji do pliku.
- Odczytywanie konfiguracji z pliku.
- Generowanie raportów z logami z poszczególnego dnia.
- Generowanie raportów z logami z poszczególnego dnia, dla poszczególnych pracowników.
- Generowanie raportów z czasem pracy dla wszystkich pracowników z poszczególnego dnia.
- Generowanie raportów z czasem pracy dla poszczególnego pracownika i dnia.
- Generowanie raportów z czasem pracy.
- Generowanie generalnych raportów z czasem pracy dla wszystkich pracowników, ze wszystkich dostępnych logów w systemie

Diagram przypadków użycia (use case diagram):

Rysunek 1: Diagram przypadków użycia

Wymagania niefunkcjonalne:

Użyte wzorce projektowe / architektoniczne:

- MVC (Model-View-Controller)
- Publikacja-subskrypcja (Publisher-Subscriber)

Użyty model architektoniczny:

Klient-serwer

Inne własności:

- Język programowania: Python 3.7
- Protokół komunikacyjny: MQTT 3.1
- Dokumentacja: w postaci spakowanej do archiwum zip stron internetowej (plik doc.zip).
- Multiplatformowość: Program nie wymagana kompilacji pod daną platformę ani maszynę wirtualną. Może być uruchomiony na każdym urządzeniu posiadającym zainstalowany interpreter *Python*, przynajmniej w wersji 3.
- W przypadku awarii zasilania system nie traci rekordów użyć kart RFID.
- Klient nie ma dostępu do danych wysyłanych przez innych klientów
- Pracownik ma możliwość posiadania wielu kart RFID

Baza danych i pliki konfiguracyjne:

 Baza danych w postaci plików w formacie json (tekstowym formacie wymiany danych komputerowych, bazującym na podzbiorze języka programowania JavaScript)

4. Opis architektury systemu

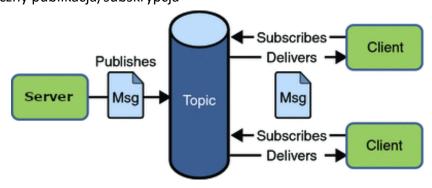
Opis architektury systemu:

System został podzielony na dwie aplikacje:

- Aplikacja centralna, zwana dalej serwerem , która gromadzi i przetwarza dane nadsyłane od klientów
- Aplikacja kliencka, zwana dalej klientem, uruchomiona na zestawie RaspberryPi, która wyposażona jest w czytnik kart RFID, komunikująca się z serwerem za pośrednictwem protokołu MQTT

Architektura klient-serwer:

System został stworzony na kształt architektury klient-serwer. Został zastosowany protokół komunikacyjny MQTT (Message Queue Telemetry Transport), oparty o wzorzec architektoniczny publikacja/subskrypcja

Rysunek 2: Wzorzec publikacja - subskrypcja

Protokół ten przeznaczony jest bardzo często wykorzystywany do komunikacji pomiędzy urządzeniami niewymagającymi dużej przepustowości. Jest też zwykle pierwszym wyborem w przypadku urządzeń Internetu Rzeczy.

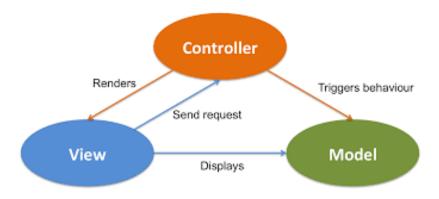
Bezpieczeństwo komunikacji:

Bezpieczeństwo komunikacji zostało zapewnione poprzez użycie szyfrowania w oparciu o protokół SSL oraz dostępu do brokera opartego o system autentykacji klientów

Wzorzec architektoniczny MVC:

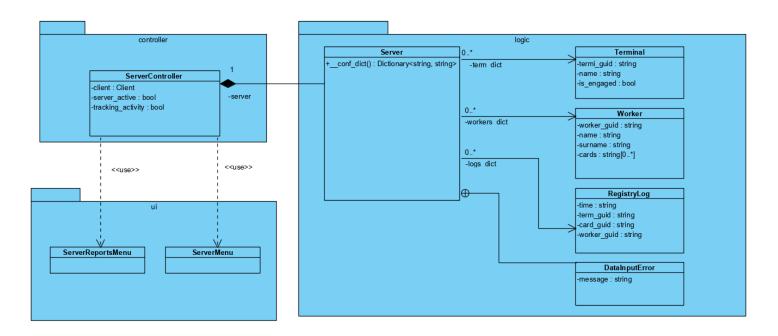
W celu stosownego oddzielenia logiki aplikacji od interfejsu użytkownika, zastosowano uproszczoną wersję wzorca architektonicznego MVC (Model-View-Controller)

- Model model danych opis struktur danych i powiązań pomiędzy nimi
- View interfejs warstwa prezentacji, widoczna dla użytkownika
- Controller kontroler warstwa łącząca interfejs użytkownika z logiką biznesową aplikacji

Rysunek 3: Schemat poglądowy wzorca Model-View-Controller

Diagram klas

Rysunek 4: Uproszczony diagram klas: aplikacja serwera

5. Opis implementacji i zastosowanych rozwiązań

Dokumentacja wszystkich funkcji systemu:

Wszystkie zaimplementowane funkcje systemu posiadają przygotowaną pełną dokumentację w formie strony internetowej, jak i komentarzy w kodzie źródłowym programu

```
def report log from day worker(self, worker guid, with saving, date datetime.now()):

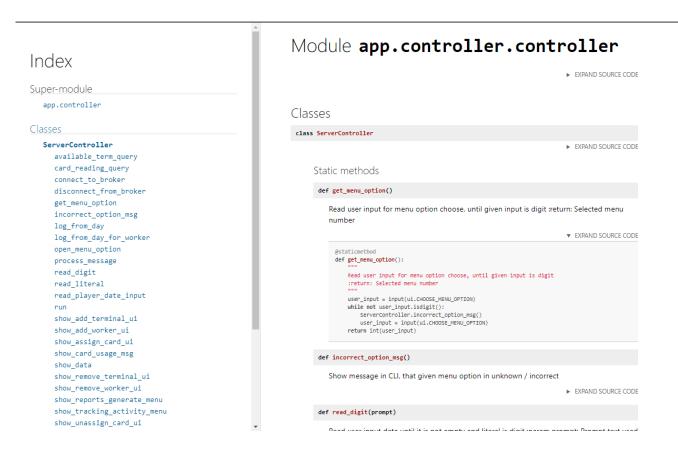
Generate report with all logs added in given date which relate with worker with given GUID sparam worker guid: GUID of worker for whose we generate reports sparam with saving: True - save report in database, False - not save report in database sparam date: Returned only logs with date equals (date) sparam date: Returned only logs with date equals (date) sparam date: Returned only logs with date equals (date) sparam date: List of (RegistryLog) objects

logs_from_day = self_report_log_from_day(False, date) filtered_logs = list(filter(lambda l: l.worker_guid = worker_guid, logs_from_day))

if with_saving:
    report_name = "Report_[LOGS]_[" worker_guid = "] = date.date().__str__()
    Server.write_reports(report_name, filtered_logs)

return filtered_logs
```

Rysunek 5: Przykład komentarza do dokumentacji w kodzie źródłowym programu

Rysunek 5: Zrzut ekranu z fragmentu dokumentacji zapisanej w formie strony internetowej

Implementacja protokołu MQTT:

Ustanowienie połączenia:

Serwer:

```
def connect_to_broker(self):
    """
    Establish and setup connection with broker
    """
    config = self.server.get_configs()
    self._client.tls_set(config["cert_path"])
    self._client.username_pw_set(username=config["username"], password=config["password"])
    self._client.connect(config["broker"], config["port"])
    self._client.on_message = self.process_message
    self._client.subscribe(config["server_topic"])
    self._client.loop_start()
```

Klient:

```
def connect_to_broker(self):
    """
    Connect to server using MQTT, subscribe `terminal` topic and send message to server about connecting
    """
    self.__client.tls_set(self.config["cert_path"])
    self.__client.username_pw_set(username=self.config["username"], password=self.config["password"])
    self.__client.connect(self.config["broker"], self.config["port"])
    self.__client.subscribe(self.config["term_topic"])
    self.__client.on_message = self.process_message
    self.__client.publish(self.config["server_topic"], TERM_CONNECTING_QUERY)
```

```
f
  "broker": "ukasz09-os",
  "port": 8883,
  "cert_path": "config/ca.crt",
  "term_topic": "app/terminal",
  "server_topic": "app/server",
  "username": "client",
  "password": "client_password"
}
```

Połączenie się z brokerem MQTT na numerze portu oraz nazwie hosta pobranych z pliku konfiguracyjnego (po lewej plik konfiguracyjny klienta).

Subskrypcja odpowiedniego tematu (pobranego z pliku konfiguracyjnego, pod etykietą "server_topic" oraz "term_topic"). W przypadku serwera uruchomienie pętli głównej odpowiedzialnej za odbieranie komunikatów

Zakończenie połączenia:

Serwer:

```
def disconnect_from_broker(self):
    """
    Disconnect server from broker
    :return:
    self._client.loop_stop()
    self._client.disconnect()
```

Serwer zatrzymuje główną pętle programu i rozłącza się z brokerem MQTT

Klient:

```
def disconnect_from_broker(self):
    """
    Disconnect client terminal from server
    """
    self.__client.publish(self.config["server_topic"], TERM_DISCONNECTING_QUERY + "." + self.__term_guid)
    self.__client.disconnect()
```

Klient przed zakończeniem komunikacji wysyła o tym wiadomość do serwera, a następnie rozłącza się z brokerem MQTT

Przetwarzanie wiadomości z protokołu MQTT:

Serwer:

```
def process_message(self, client, userdata, message):
    """
    Decode and process message from terminal
    :param message: message to process

    """

    decoded = (str(message.payload.decode("utf-8"))).split(".")
    if decoded[0] == TERM_READING_QUERY:
        self.term_reading_query()
    elif decoded[0] == TERM_CONNECTING_QUERY:
        self.term_connecting_query(decoded[0])
    elif decoded[0] == TERM_DISCONNECTING_QUERY:
        self.term_disconnection_query(decoded[0], decoded[1])
    elif decoded[0] == TERM_SELECTED_QUERY:
        self.term_selected_query(decoded[1], decoded[2])
    elif decoded[0] == CARD_READING_QUERY:
        self.card_reading_query(decoded[1], decoded[2])
    else:
        ui.show_msg("Unknown query")
```

Po odbiorze wiadomości w zależności od jej treści program serwera wywołuje poszczególne funkcjonalności systemu

Klient

```
def process_message(self, client, userdata, message):
    """
    Decode and process message from server (reading available terminals list)
    :param message: Message to process
    """
    # Getting terminal
    if self.__not_logged:
        self.__term_list = (str(message.payload.decode("utf-8"))).split(".")
```

Przetwarzanie odebranych wiadomości z serwera sprowadza się tylko do odebrania listy dostępnych terminali

Uwierzytelnienie i autoryzacja:

Podczas komunikacji, wiadomości przesyłane są do brokera MQTT (Mosquitto) ten filtruje przychodzące wiadomości i przekazuje tylko te z tematów które nasłuchuje dany program (w przypadku naszej aplikacji klient (terminal) bądź serwer). Komunikacja pomiędzy brokerem Mosquitto a serwerem / klientem oparta jest o protokół TLS (Transport Layer Security), dzięki któremu jest ona zaszyfrowana. Nasz program zyskuje dzięki temu pewność, że podłączył się do odpowiedniego brokera, oraz że nikt się pod niego podszywa. Kolejnym mechanizmem zabezpieczającym jest wymaganie autoryzacji klientów dołączających się brokera MQTT (login oraz hasło). W plikach konfiguracyjnych brokera ograniczony jest również dostęp do tematu (topic) na którym zachodzi komunikacja

```
def connect_to_broker(self):
    """
    Establish and setup connection with broker
    """
    config = self.server.get configs()
    self.__client.tls_set(config["cert_path"])
    self.__client.username_pw_set(username=config["username"], password=config["password"])
    self.__client.connect(config["broker"], config["port"])
    self.__client.on_message = self.process_message
    self.__client.subscribe(config["server_topic"])
    self.__client.loop_start()
```

- Ustawienie danych uwierzytelniania w kliencie i serwerze (certyfikat TLS, autoryzacja użytkownika – nazwa i hasło. Jeżeli nazwa użytkownika nie została ujęta w pliku konfiguracyjnym MQTT, bądź hasło jest nieprawidłowe to połączenie nie zostanie nawiązane).
- Połączenie do hosta o nazwie i porcie pobranym z pliku konfiguracyjnego (jeśli nie będą takie same jak w plikach konfiguracyjnych MQTT to połączenie również zostanie odrzucone)
- Subskrypcja tematów (topic). Tematy również ujęte są w plikach konfiguracyjnych i muszą być z nimi zgodne by połączenie przebiegło pomyślnie

6. Opis działania i prezentacja interfejsu

Instrukcja użycia:

- 1. Przejść do folderu z aplikacją
- 2. Instalacja wymaganych pakietów MQTT (jeśli nie ma już zainstalowanych w systemie)

W konsoli wykonać polecenie:

pip install -r requirements.txt -user

(Windows) Jeżeli pojawia się błąd informujący o nieznanej komendzie pip wywołaj ją w ten sposób:

pip.exe install paho-mqtt (pip.exe znajduje się w głównym katalogu programu)

3. Przygotowanie certyfikatu (przed pierwszym użyciem aplikacji):

Wygenerowanie pary kluczy:

openssl genrsa -des3 -out ca.key 2048

Korzystając z utworzonych kluczy, tworzymy certyfikat:

openssl req -new -x509 -days 1826 -key ca.key -out ca.crt

Utworzenie kolejnej parę kluczy, wykorzystywanych przez broker:

openssl genrsa -out server.key 2048

Utworzenie żądania podpisania certyfikatu:

openssl req -new -out server.csr -key server.key

Podpisanie i zweryfikowanie certyfikatów:

openssl x509 -req -in server.csr -CA ca.crt -CAkey ca.key -CAcreateserial -out server.crt -days 360

4. Utworzenie pliku z użytkownikami i hasłami

mosquitto_passwd -c passwd.conf server (W folderze instalacyjnym Mosquitto)

Tworzymy folder certs i kopiujemy do niego pliku: ca.crt, server.crt i server.key. Modyfikujemy plik mosquitto.conf (albo lokalny plik dla użytkownika w folderze conf.d) Należy tam dopisać następujące linijki:

allow_anonymous false

password_file //ścieżka do pliku passwd.conf//

port 8883

cafile //ścieżka do pliku ca.crt//

certfile //ścieżka do pliku server.crt//

keyfile //ścieżka do pliku server.key//

5. Uruchomić skrypt:

Windows: run windows.bat (dwukrotnie kliknąć LPM)

Linux: ./run_linux.sh (wpisane w konsoli)
Lub wykonać poceniem: python3 main.py

Prezentacja działania oraz interfejsu aplikacji

Dodawanie terminala do systemu:

```
1) Add new terminal to database
Remove terminal to database
Add worker to database
4) Remove worker from database
5) Add card to worker
6) Remove card from worker
7) Print workers database
8) Print database records log
9) Print terminals saved in database
10) Generate reports
11) Track activity - show interactive logs with terminals activity
12) Exit - press enter without giving any text to console
Choose menu option: 1
Enter terminal GUID: 987
Enter terminal name: Station 2
Added terminal to server database
Press any key ...
```

W przypadku próby dodania terminala który już istnieje w bazie zostanie pokazany stosowny komunikat, a operacja zostanie przerwana

Usuniecie terminala z systemu:

```
    Add new terminal to database

2) Remove terminal to database
Add worker to database
4) Remove worker from database
5) Add card to worker
6) Remove card from worker
7) Print workers database
8) Print database records log
9) Print terminals saved in database
10) Generate reports
11) Track activity - show interactive logs with terminals activity
12) Exit - press enter without giving any text to console
Choose menu option: 2
Enter terminal GUID: 987
Removed terminal from server database
Press any key ...
```

W przypadku próby usunięcia terminala który nie istnieje w bazie zostanie pokazany stosowny komunikat, a operacja zostanie przerwana

Dodanie pracownika:

```
    Add new terminal to database

2) Remove terminal to database
3) Add worker to database
4) Remove worker from database
5) Add card to worker
Remove card from worker

    Print workers database

8) Print database records log
9) Print terminals saved in database
10) Generate reports
11) Track activity - show interactive logs with terminals activity
12) Exit - press enter without giving any text to console
Choose menu option: 3
Enter worker GUID: 6543
Enter worker name: asd
Enter worker surname: as
Worker with GUID: 6543 already exist in database
Press any key ...
```

W przypadku próby dodania pracownika który już istnieje w bazie, lub o nieprawidłowym imieniu , nazwisku lub numerze GUID, zostanie pokazany stosowny komunikat, a operacja zostanie przerwana

Usunięcie pracownika z systemu:

```
1) Add new terminal to database
2) Remove terminal to database
Add worker to database
4) Remove worker from database
5) Add card to worker
Remove card from worker
7) Print workers database
8) Print database records log
9) Print terminals saved in database
10) Generate reports
11) Track activity - show interactive logs with terminals activity
12) Exit - press enter without giving any text to console
Choose menu option: 4
Enter worker GUID: 6543
Removed worker from server database
Press any key ...
```

W przypadku próby usunięcia pracownika który nie istnieje w bazie danych zostanie pokazany stosowny komunikat, a operacja zostanie przerwana

Przypisanie karty RFID do pracownika:

```
    Add new terminal to database

Remove terminal to database
3) Add worker to database
4) Remove worker from database
5) Add card to worker
6) Remove card from worker
7) Print workers database
8) Print database records log
9) Print terminals saved in database
10) Generate reports
11) Track activity - show interactive logs with terminals activity
12) Exit - press enter without giving any text to console
Choose menu option: 5
Enter worker GUID: 4040
Enter card GUID: 452
Assigned card to worker
Press any key ...
```

W przypadku próby dodania karty RFID do pracownika który nie istnieje, bądź karta którą chcemy dodać jest już zarejestrowana w bazie danych zostanie pokazany stosowny komunikat, a operacja zostanie przerwana

Usunięcie przypisanej karty RFID do pracownika:

```
    Add new terminal to database

2) Remove terminal to database
3) Add worker to database
4) Remove worker from database
5) Add card to worker
6) Remove card from worker
7) Print workers database
8) Print database records log
9) Print terminals saved in database
10) Generate reports
11) Track activity - show interactive logs with terminals activity
12) Exit - press enter without giving any text to console
Choose menu option: 6
Enter card GUID: 452
Card with id: 452 hasn't been signed to any worker
Press any key ...
```

W przypadku próby usunięcia karty RFID który nie została przypisana do żadnego pracownika w bazie danych zostanie pokazany stosowny komunikat, a operacja zostanie przerwana

Wyświetlenie zapisanych pracowników w systemie:

```
Choose menu option: 7

GUID: 4040
Full name: JOHN COOPER
Cards: ['500500']

GUID: 987
Full name: JOCKO WILLINK SMITH
Cards: ['1234']

Press any key ...
```

Wyświetlenie logów przedstawiających użycie kart RFID:

```
Time: 2020-05-09 08:39:34.308578
Terminal GUID: 123414
Worker GUID: unknown (not registered)
Card GUID: 352
Time: 2020-05-09 08:39:37.409811
Terminal GUID: 98765678
Worker GUID: unknown (not registered)
Card GUID: 241
Time: 2020-05-09 08:39:39.896468
Terminal GUID: 123414
Worker GUID: unknown (not registered)
Card GUID: 421
Time: 2020-05-09 08:39:47.097458
Terminal GUID: 98765678
Worker GUID: unknown (not registered)
Card GUID: 11
Time: 2020-05-09 08:39:53.035529
Terminal GUID: 98765678
Worker GUID: unknown (not registered)
Card GUID: 43
Press any key ...
```

Fragment logów z użyciem kart RFID w systemie

Wszystkie wygenerowane raporty są zapisywane w plikach w formacie json

Wyświetlenie zapisanych w bazie terminali RFID:

```
    Add new terminal to database

2) Remove terminal to database
Add worker to database
4) Remove worker from database
5) Add card to worker
6) Remove card from worker
7) Print workers database
8) Print database records log
9) Print terminals saved in database
10) Generate reports
11) Track activity - show interactive logs with terminals activity
12) Exit - press enter without giving any text to console
Choose menu option: 9
Terminal GUID: 123414
Terminal name: STATION 1
Terminal GUID: 98765678
Terminal name: Office Hall
Press any key ...|
```

Wyświetelnie submenu generowania raportów z wybranym raportem godzinowym z dnia

```
1) Generate logs from given day
2) Generate logs from given day and worker
3) Generate work time report for given worker and day
4) Generate work time report for all workers for given day
5) Generate general work time report for all

Choose menu option: 4
Enter date in format YYYY-MM-DD (or nothing for choosing current day) and press enter: 2020-03-31

Worker GUID: 4040 Work time: 11:57:00.000900
```

W przypadku podania nieprawidłowej danych lub daty o nieprawidłowym formacie zostanie pokazany stosowny komunikat, a operacja zostanie przerwana

Generalny raport serwera:

```
1) Generate logs from given day
2) Generate logs from given day and worker
3) Generate work time report for given worker and day
4) Generate work time report for all workers for given day
5) Generate general work time report for all

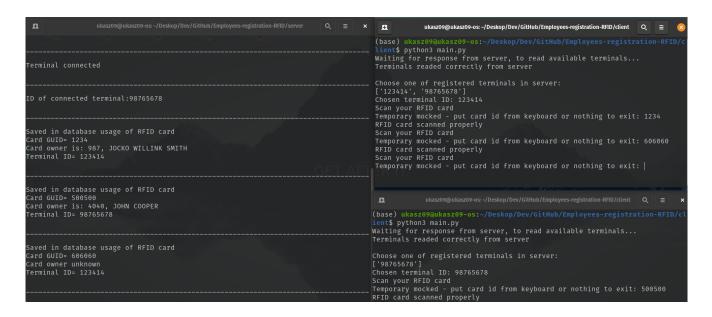
Choose menu option: 5

Worker GUID: 4040 Work time: 15:14:42.343601

Worker GUID: 987 Work time: 11 days, 0:44:32.645723
```

Raport generalny przedstawia czas pracy wszystkich pracowników ze wszystkich dostępnych logów zarejestrowanych w systemie

Rejestrowanie użyć kart RFID

Po wybraniu z menu serwera "track activities" zostanie wyświetlone okno w którym na bieżąco (*runtime*) będą wyświetlane rejestrowane użycia kart RIFD. Na ilustracji powyżej przykład działania serwera po podpięciu do niego dwóch klientów

7. Podsumowanie

Wymagania, trudności

Projekt spełnia wszystkie postawione uprzednio wymagania funkcjonalne. Podczas implementacji nie napotkano na istotne trudności

Możliwości i predyspozycje do rozbudowy projektu:

Kod jest elastyczny i przygotowany na zamiany. Dzięki wydzieleniu warstw przy użyciu wzorca MVC w prosty sposób możliwa jest podmiana interfejsu użytkownika z CLI (Command Line Interface) na GUI (Graphic User Interface). Kolejną możliwością rozbudowy projektu jest zastąpienie plików bazy danych z formatem json na system bazodanowy (np. poprzez użycie bliblioteki bazodanowej sqlite dla języka Python)

8. Literatura

https://eportal.pwr.edu.pl/pluginfile.php/271724/mod resource/content/1/IoT lab 5 PL.pdf

https://eportal.pwr.edu.pl/pluginfile.php/297452/mod resource/content/2/MQTT - security - PL v2.pdf

https://eportal.pwr.edu.pl/pluginfile.php/304348/mod_resource/content/1/MQTT - security - authentication authorization - PL.pdf

https://dzone.com/articles/jms-activemq

https://www.javacodegeeks.com/2017/09/mvc-delivery-mechanism-domain-model.html

https://www.astor.com.pl/poradnikautomatyka/protokol-mqtt-jak-latwo-zbudowac-rozproszony-system-telemetrii/

https://pl.wikipedia.org/wiki/JSON

9. Aneks

Kod projektu dostępny na moim repozytorium GitHub:

https://github.com/Ukasz09/RFID-card-reading